

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att.: jm@jm.dk
Jujo@jm.dk

København, den 22. februar 2022

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af erstatningsansvarsloven (Fastsættelse af ordning for tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelser og udvidelse af området for ydelse af krænkelsegodtgørelse) Sagsnr. 2021-709-0286.

Ved mail af 1. februar 2022 har Justitsministeriet fremsendt ovennævnte udkast til forslag til lov om ændring af erstatningsansvarsloven og anmodet om Red Barnets eventuelle bemærkninger.

I. Tortgodtgørelse efter deling af seksuelt materiale på nettet.

Efter Red Barnets opfattelse er forslaget om udvidelse af området for tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven – og fjernelse af loftet for tortgodtgørelse - i forbindelse med sager om ulovlig deling af seksuelt billedmateriale et skridt i den rigtige retning.

Efter gældende ret fastsættes der et samlet loft over størrelsen af den torterstatning, som den forurettede efter dommerens opfattelse vil skulle have – set under ét. I sager med mange gerningspersoner (som deler materialet) vil det kunne betyde, at nogle af de gerningspersoner, som får deres sager behandlet relativt sent i forløbet, vil kunne slippe for at betale torterstatning eller kun betale et relativt mindre beløb til den forurettede. Det betyder, at hvis den forurettede anses for at have fået godtgjort skaden på sin selvagtelse eller ære, så skal de gerningspersoner, som står til at fået deres sag vurdering, ikke betale tort.

En sådan retstilstand er ikke rimelig. En domstol bør ikke forlods kunne fastsætte et loft over torterstatningens størrelse. Det må altid være den konkrete strafværdighed i den enkelte sag, der afgør størrelsen af erstatningen. Ikke hvor mange gerningspersoner, der er involveret. Vurderingen bør være helt uafhængig af andre – eller tidligere – sagers konkrete erstatningsfastsættelse.

Når sagerne vedrører forskellige gerningspersoner, som handlede på egen hånd på forskellige tidspunkter, på forskellige steder, må sagerne behandles uafhængigt af hinanden – hver deling er en særskilt krænkelse af ofret. Det bør indgå i den konkrete vurdering af en sådan krænkelse, hvor groft og krænkende materialet er, hvor det er delt, og hvor mange der bruger den pågældende platform. Det fremgår videre af bemærkningerne, at det blandt andet er hensigten at ligestille digitale krænkelser med fysiske krænkelser, som også vurderes selvstændigt. Fra Red Barnets arbejde ved vi, at digitale krænkelser kan være nøjagtig lige så alvorlige og skadelige som fysiske krænkelser. Derfor hilser vi ligestillingen velkommen.

På den baggrund støtter Red Barnet forslaget om, at torterstatning fremover skal ydes på individuelt grundlag – også i sager, som omfatter mange gerningspersoner. Torterstatningen har blandt andet til opgave at udtrykke samfundets misbilligelse over for gerningspersonerne og samtidig tilkendegive over for den forurettede, at man støtter ham eller hende i anerkendelsen af den uret, der er begået mod den pågældende. Der er ikke noget selvstændigt hensyn at tage til gerningspersonerne i forbindelse med

udmålingen af torterstatning. Der er derimod et klart behov for, at samfundet (domstolen) kan tilkende-give, at gerningspersonen eller -personerne har begået en uret, og at der derfor skal ydes en torterstatning – også selv om der måtte være et stort antal gerningspersoner. Hver krænkelse skal vurderes selvstændigt.

I bemærkningerne til forslaget gennemgår Justitsministeriet en række eksempler på forskellige niveauer for tortgodtgørelse (mellem 5.000 og 30.000 kr.) og finder, bl.a. på baggrund af den beskrevne praksis, at der bør fastsættes et udgangspunkt for niveauet for tortgodtgørelse i sager om digitale seksuelle krænkelse, og konkluderer, at niveauet bør fastsættes til et udgangspunkt i størrelsesordenen 5.000 kr. til 10.000 kr.

Efter lovforslagets bemærkninger vil 5-10.000 kr. også være udgangspunktet for fastsættelse af torterstatning, selv om der er tale om mange enkeltstående krænkelse mod den samme forurettede, idet krænkelse bør vurderes individuelt.

Efter Red Barnets opfattelse vil en sådan ordning ikke være rimelig, da "loftet" synes afstemt efter en forventning om, at sager om digitale krænkelse typisk vil have et stort antal gerningspersoner. Efter Red Barnets opfattelse er sager som Umbrella-sagen snarere udtryk for en undtagelse, både i forhold til antallet af sager og i forhold til politiets meget aktive efterforskning og opsporing af de ulovlige delinger.

Og derfor finder Red Barnet, at der ikke bør være noget loft. Det bør – som tidligere nævnt – være den enkelte, konkrete sags forhold, som afgør torterstatningens størrelse.

Fra Red Barnets arbejde – og fra forskningen – ved vi, at de digitale krænkelse kan have alvorlige konsekvenser for børn og unge – både fagligt, socialt og psykisk. Børn og unge, som bliver krænkelse, føler sig ofte alene; de går med følelser af skyld, selvbebrejdelse og skam. De kan få negative tanker om sig selv og en følelse af ikke at være noget værd. Nogle børn og unge oplever at få ondt i maven, søvnbesvær og tankemylder. Seksualiserede digitale krænkelse kan være lige så skadelige som et fysisk seksuelt overgreb¹. Samtidig kan børn og unge opleve, at krænkelse ikke har nogen udløbsdato, fordi de lever i frygt for, at materialet dukker op igen, og fordi der potentielt set altid kan være nogen, som kigger på det krænkende materiale.

Fra unge, som Red Barnet har været i kontakt med i vores arbejde, ved vi, at erstatning i sager om seksualiserede digitale krænkelse kan have stor betydning for den unges oplevelse af, at det, de har oplevet, bliver taget alvorligt. De beskriver, at godtgørelsen er et materielt bevis for, at det, de har været udsat for, var forkert og ulovligt, og at de ikke tillægges skylden herfor.

Derfor mener Red Barnet, at det er afgørende, at niveauet for tortgodtgørelse ikke fastsættes "automatisk", og at det hæver sig over det bagatelniveau, som 5.000-10.000 kr. er udtryk for.

Det bør i øvrigt fremgå af forslaget, hvordan og hvornår barnet og dets forældre tænkes inddraget og in-formeret undervejs i forløbet, så det sker på den mest skånsomme måde og med hensyn til barnets fremadrettede trivsel.

II. Udvidelse af anvendelsesområdet for ydelse af krænkelsesgodtgørelse

Det foreslås, at erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 (der bliver til stk. 4) ændres, således at anvendelsesområdet for tilkendelse af krænkelsesgodtgørelse udvides til også at omfatte særligt grove krænkelse

¹ Bates 2017

af en andens fred eller ære. Det fremgår af bemærkningerne, at det ikke vil være alle grove krænkelser af en anden fred eller ære, der vil være omfattet.

Under visse omstændigheder skal det f.eks. være muligt at blive tilkendt krænkelsegodtgørelse ved grove tilfælde af overvågning eller brug af stjålne oplysninger, herunder f.eks. kreditkorttransaktioner. Karakteren af de pågældende oplysninger samt omfanget heraf kan tillægges vægt ved vurderingen af, hvorvidt en krænkelse af en andens fred eller ære er særligt grov.

Endvidere kan der lægges vægt på, hvorvidt forholdet er sket for vindings skyld. Efter bemærkningerne er denne beskrivelse i ikke en udtømmende angivelse af momenter, der kan tillægges vægt, og det vil således bero på en konkret vurdering af den pågældende sags omstændigheder, hvorvidt en krænkelse mod en andens fred eller ære kan udløse krænkelsegodtgørelse. Idet Red Barnet antager, at denne udvidelse ikke vil have betydning for ikendelse af tortgodtgørelse for deling af digitalt materiale på nettet, har vi ikke nogen bemærkninger til den nævnte udvidelse af den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for ydelse af krænkelsegodtgørelse.

Eventuelle spørgsmål til høringssvaret kan stiles til børnerettighedsjurist, Claus Juul: ckj@redbarnet.dk eller telefon: 51800863

Med venlig hilsen

Janne Tynell, stedfortrædende generalsekretær i Red Barnet